

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Josefa Fialy a soudců Radovana Suchánka a Jiřího Zemánka (soudce zpravodaje) o ústavní stížnosti stěžovatele **L. K.**, zastoupeného Mgr. Barborou Kubinovou, advokátkou, sídlem Milešovská 1312/6, Praha 3 – Vinohrady, proti rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. srpna 2018 č. j. 7 As 192/2018-32 a usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. dubna 2018 č. j. 9 A 36/2015-79, za účasti **Nejvyššího správního soudu** a **Městského soudu v Praze**, jako účastníků řízení, a **Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy**, sídlem Karmelitská 529/7, Praha 1 – Malá Strana, jako vedlejšího účastníka řízení, takto:

I. Rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 27. srpna 2018 č. j. 7 As 192/2018-32 a usnesením Městského soudu v Praze ze dne 23. dubna 2018 č. j. 9 A 36/2015-79 byla porušena práva stěžovatele zaručená v čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod.

II. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. srpna 2018 č. j. 7 As 192/2018-32 a usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. dubna 2018 č. j. 9 A 36/2015-79 se ruší.

Odůvodnění:

I.

Skutkové okolnosti případu a obsah napadených rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí s tvrzením, že jimi byla porušena jeho základní práva zaručená ústavním zákonem, zejména pak čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

2. Z obsahu spisu Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) sp. zn. 9 A 36/2015 a spisu Nejvyššího správního soudu sp. zn. 7 As 192/2018, které si Ústavní soud vyžádal, vyplývají následující skutečnosti. Dne 28. 8. 2014 obdržel vedlejší účastník dvě žádosti stěžovatele o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o svobodném přístupu k informacím“). Stěžovatel požadoval poskytnutí informací o některých rozhodnutích vydaných vedlejší účastnicí nebo ministrem školství, mládeže a tělovýchovy v řízeních o žádostech o uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání a kvalifikace, jejichž předmětem bylo uznání zahraničního vzdělání a kvalifikace v oblasti práva na Zakarpatské státní univerzitě a na Moskevském institutu podnikatelství a práva. Tyto žádosti byly evidovány u vedlejšího účastníka pod č. j. MSMT-31855/2014-1 a č. j. MSMT-31891/2014-1. Dne 15. 9. 2014 vedlejší účastník

spojil obě žádosti o poskytnutí informací v jedno řízení a dále byly tyto žádosti vedeny pod č. j. MSMT-31855/2014. Písemností ze dne 17. 10. 2014 č. j. MSMT-31855/2014-4 byl stěžovatel vyzván k zaplacení 8 400 Kč jako úhrady nákladů za mimořádně rozsáhlé vyhledávání informací. Proti výzvě k zaplacení předmětných nákladů brojil stěžovatel stížnostmi, které byly vedlejší účastníci doručeny dne 25. 11. 2014. Rozhodnutím ministra školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministr“) ze dne 18. 12. 2014 č. j. MSMT-31855/2014-9 byl postup vedlejšího účastníka při poskytování informací potvrzen. Uvedené rozhodnutí bylo stěžovateli doručeno dne 5. 1. 2015. Dne 12. 1. 2015 podal stěžovatel u vedlejšího účastníka další žádost dle zákona o svobodném přístupu k informacím, která byla zaevidována pod č. j. MSMT-1414/2015. Přípisem ze dne 15. 1. 2015 doručeným stěžovateli dne 29. 1. 2015 vedlejší účastník stěžovateli (po rekapitulaci předchozího řízení ve věci vedené pod č. j. MSMT-31855/2014) sdělil, že vzhledem k tomu, že stěžovatel neuhradil náklady spojené s vyhledáváním požadovaných informací, jeho žádost o poskytnutí informace vedená pod č. j. MSMT-31855/2014 byla odložena.

3. V reakci na tento přípis podal stěžovatel žalobu, v níž brojil proti odložení žádosti o informace vedené vedlejší účastnicí pod č. j. MSMT-31855/2014. Městský soud usnesením ze dne 23. 4. 2018 č. j. 9 A 36/2015-79 žalobu odmítl s odůvodněním, že ve správním spise vedeném vedlejší účastnicí pod č. j. MSMT-31855/2014 se rozhodnutí o odložení žádosti nenachází, z čehož lze dovozovat, že nebylo vůbec vydáno. Posledním dokumentem obsaženým ve správním spise je shora označené rozhodnutí ministra potvrzující rozhodnutí vedlejšího účastníka o výši úhrady nákladů za vyhledání požadované informace. S ohledem na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 9. 2010 č. j. 2 As 34/2008-90 přitom platí, že odložení žádosti o poskytnutí informace je rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), jehož zákonnost lze přezkoumávat ve správním soudnictví, takže správní orgán je povinen o něm fakticky rozhodnout. Jak vyplývá z § 17 odst. 5 zákona o svobodném přístupu k informacím, nezaplatí-li žadatel do 60 dnů ode dne oznámení výše požadované úhrady úhradu, povinný subjekt žádost odloží, přičemž po dobu vyřizování stížnosti proti výši požadované úhrady uvedená lhůta neběží. Stěžovatel byl vyzván k úhradě nákladů výzvou ze dne 17. 10. 2014, která mu byla doručena dne 23. 10. 2014, od toho dne tedy běžela šedesátidenní lhůta stanovená v § 17 odst. 5 zákona o svobodném přístupu k informacím. Tato lhůta však neběžela ode dne doručení stížnosti stěžovateli povinnému subjektu (tj. 25. 11. 2017) do okamžiku, kdy bylo oznámeno rozhodnutí nadřízeného orgánu stěžovateli (5. 1. 2018). S ohledem na tyto skutečnosti tedy 15. 1. 2015 nemohla uběhnout šedesátidenní lhůta stanovená v § 17 odst. 5 zákona o svobodném přístupu k informacím, nemohlo dojít k odložení žádosti stěžovatele vedené pod č. j. MSMT-31855/2014 a sdělení poskytnuté vedlejší účastnicí stěžovateli tedy bylo chybné. Městský soud nadto zdůraznil, že uvedeným přípisem ze dne 15. 1. 2015 vedlejší účastník nečinil jakýkoli úkon v řízení týkající se žádosti stěžovatele o poskytnutí informací vedené pod č. j. MSMT-31855/2014, nýbrž reagoval pouze na jeho novou žádost ze dne 12. 1. 2015. Této skutečnosti odpovídá fakt, že předmětné žádosti bylo přiděleno nové číslo jednací (MSMT-1414/2015). Dle soudu tak nelze pouhou zmínkou o odložení žádosti ve spise vedeném pod č. j. MSMT-1414/2015, která navíc byla mylná, považovat za rozhodnutí o odložení žádosti ve věci č. j. MSMT-31855/2014. Za této situace soud shledal, že nejsou splněny základní podmínky řízení a tento nedostatek je neodstranitelný, neboť jestliže hodlá stěžovatel brojit proti odložení žádosti o poskytnutí informace vedené pod č. j. MSMT-31855/2014, musí tak činit až po vydání takového rozhodnutí.

4. Proti usnesení městského soudu podal stěžovatel kasační stížnost, která byla rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2018 č. j. 7 As 192/2018-32 zamítnuta. Nejvyšší správní soud v odůvodnění napadeného rozsudku uvedl, že přípis vedlejšího účastníka ze dne 15. 1. 2015 nemohl být rozhodnutím o odložení žádosti, resp. že takové rozhodnutí nemohlo být vydáno ani před pořízením uvedeného přípisu, neboť tento byl učiněn v době, kdy neuplynula zákonná lhůta šedesáti dnů pro vydání rozhodnutí o odložení žádosti z důvodu neuhrazení nákladů spojených s vyhledáváním požadovaných informací (§ 17 odst. 5 zákona o svobodném přístupu k informacím), po jejímž uplynutí teprve může správní orgán vydat rozhodnutí o odložení žádosti. Uvedli tedy vedlejší účastník v přípisu ze dne 15. 1. 2015, že došlo k odložení žádosti, lze souhlasit s městským soudem, že toto sdělení bylo chybné. Nejvyšší správní soud uzavřel, že směruje-li žaloba proti neexistujícímu rozhodnutí, nemůže správní soud takové rozhodnutí přezkoumat, resp. vyhovět návrhu na jeho zrušení, ale musí žalobu odmítnout.

II.

Argumentace stěžovatele

5. Stěžovatel v ústavní stížnosti uvádí, že již v kasační stížnosti poukazoval na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2013 č. j. 1 Ans 10/2013-38, ze kterého vyplývá, že je-li rozhodnuto o odložení žádosti předčasně, nemá to za následek nicotnost tohoto rozhodnutí, předčasně vydané rozhodnutí tedy není nicotné, může být jen nezákonné. Jelikož na tuto argumentaci podloženou relevantní judikaturou Nejvyšší správní soud nijak nereagoval, zatížil dle stěžovatele napadený rozsudek vadou nepřezkoumatelnosti, a porušil právo stěžovatele na zákonného soudce, neboť se odklonil od předchozí judikatury, aniž by tak učinil postupem podle § 17 odst. 1 s. ř. s. Stěžovatel dále upozorňuje na absurditu situace, kdy by správní orgány mohly zmařit jakoukoli žalobu, neboť by mohly účastníkovi řízení sdělit, že se žádost odkládá, ač by to nebyla pravda, a když by soud po čtyřech letech tuto skutečnost zjistil, již by nebylo možné domáhat se vydání rozhodnutí z důvodu uplynutí jednorocní prekluzivní lhůty. Stěžovatel nadto odkazuje na vyjádření samotného správního orgánu, podle kterého žádost byla odložena poznamenáním do spisu. Žádost byla tedy dle stěžovatele odložena neformálním přípisem, což je zcela v souladu se stěžovatelem v kasační stížnosti citovaným rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 4. 2013 č. j. 1 Ans 3/2013-57, podle kterého rozhodnutí o odložení žádosti podle § 17 odst. 5 zákona o svobodném přístupu k informacím může mít i podobu neformálního dopisu, resp. oznámení. Také s touto argumentací se Nejvyšší správní soud nevypořádal. Závěrem stěžovatel namítá, že bylo prováděno dokazování mimo ústní jednání a stěžovatel se tak k provedeným důkazům nemohl vyjádřit.

III.

Vyjádření účastníků řízení a replika stěžovatele

6. Soudce zpravodaj podle § 42 odst. 4 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), zaslal ústavní stížnost k vyjádření Nejvyššímu správnímu soudu, městskému soudu a vedlejšímu účastníkovi řízení.

7. Nejvyšší správní soud ve svém vyjádření uvedl, že se ztotožnil se stěžejním závěrem městského soudu o neexistenci žalobou napadeného rozhodnutí, v důsledku čehož v souladu se svou konstantní judikaturou zamítl kasační stížnost směřující proti usnesení o odmítnutí žaloby podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. z důvodu neexistence žalovaného rozhodnutí. V podrobnostech odkazuje Nejvyšší správní soud na odůvodnění ústavní stížnosti napadeného rozsudku, resp. na předcházející usnesení městského soudu.

8. Taktéž městský soud neshledal argumenty v předložené ústavní stížnosti důvodnými. Po skutkové i právní stránce městský soud odkazuje na odůvodnění svého napadeného rozhodnutí, v němž posoudil žalobní argumentaci a po prozkoumání obsahu spisového materiálu dospěl k závěru, že nelze než podanou žalobu odmítnout, neboť jí bylo napadeno rozhodnutí, které fakticky vůbec nebylo vydáno.

9. Vedlejší účastník setrvává na svých stanoviscích vyjádřených v řízení před správními soudy a upozorňuje na fakt, že vyzněním ze dne 11. 5. 2018 č. j. MSMT- 31855/2014-14, učiněným v návaznosti na usnesení městského soudu ze dne 23. 4. 2018 č. j. 9 A 36/2015-79, byl stěžovatel obeznámen se skutečností, že jelikož bylo poskytnutí informace podmíněno zaplacením požadované úhrady a ve lhůtě končící dnem 1. 2. 2015 tato úhrada nebyla poskytnuta, byla žádost odložena. Vzhledem ke skutečnosti, že napadenými rozhodnutími nedošlo k zásahu do práv stěžovatele, navrhuje vedlejší účastník, aby Ústavní soud ústavní stížnost zamítl.

10. Vyjádření Nejvyššího správního soudu, městského soudu a vedlejšího účastníka zaslal Ústavní soud stěžovateli na vědomí a k případné replice. Stěžovatel k závěru Nejvyššího správního soudu, že daný přípis nelze považovat za rozhodnutí o odložení žádosti z důvodu, že byl stěžovateli zaslán v reakci na jinou žádost a obsahoval jiné číslo jednací, upozorňuje na judikaturu Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu, dle které i v případě, kdy jsou stanoveny pro správní rozhodnutí formální požadavky, postačí existence neformální písemnosti, z níž je patrný projev vůle správního orgánu. Z jakého důvodu soudy v posuzované věci zastávají stanovisko, že rozhodnutí nesmí být včleněno do odpovědi na jinou žádost, která má přiděleno jiné číslo jednací, tedy že rozhodnutí o odložení žádosti musí být na samostatné listině, jinak ho nelze respektovat, není stěžovateli známo, nicméně mu taková argumentace přijde jako absurdní. Je-li dosavadní judikatura Nejvyššího správního soudu, na kterou stěžovatel v ústavní stížnosti odkazoval, a dle které i samotnou neformální písemností může dojít k odložení žádosti, postavena na tom, že žádost může být odložena pouze poznamenáním do spisu a písemnost zasílaná žadateli plní pouze informační funkci, je shora uvedený závěr Nejvyššího správního soudu v rozporu s touto judikaturou. Stěžovatel si nedokáže představit, proč by měla být jemu doručena písemnost, kde se uvádí, že žádost byla odložena, chybná, navíc ve vyjádření k žalobě tuto informaci potvrdil vedlejší účastník, když konkrétně uvedl, že žádost byla odložena poznamenáním do spisu. K dokreslení absurdity názoru správních soudů stěžovatel uvádí, že jeho postup optikou soudů měl být takový, že neměl uvěřit přípisu správního orgánu, dle kterého se žádost odkládá, a před podáním žaloby měl nahlédnout do správního spisu, aby se přesvědčil, zda bylo odložení žádosti poznamenáno do spisu. Stěžovatel závěrem rozporuje závěr správních soudů, že ve věci nebylo prováděno dokazování. Z napadených rozhodnutí totiž vyplývá, že písemnost, ve které vedlejší účastník tvrdí, že odložil žádost, nebyla součástí správního

spisu, avšak tuto písemnost soudy hodnotily. Stěžovatel má za to, že byly-li prováděny důkazy, mělo být nařízeno jednání, aby mohl být dokazování přítomen a měl možnost se k důkazům vyjádřit.

IV.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

11. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla včas podána oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž bylo vydáno rozhodnutí napadené ústavní stížností, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Stěžovatel vyčerpal všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva; ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona *a contrario*).

V.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

12. Po prostudování spisového materiálu dospěl Ústavní soud k názoru, že ústavní stížnost je důvodná.

13. Podstatou ústavní stížnosti je nesouhlas stěžovatele s postupem městského soudu, který odmítl žalobu proti rozhodnutí vedlejšího účastníka o odložení žádosti o poskytnutí informace, neboť dospěl k závěru, že rozhodnutí o odložení žádosti v době podání žaloby dosud nebylo vydáno.

14. Z obsahu vyžádaných spisů má Ústavní soud za zjištěné, že přípisem ze dne 15. 1. 2015 doručeným stěžovateli dne 29. 1. 2015 vedlejší účastník stěžovateli sdělil, že jeho žádost o poskytnutí informace ze dne 28. 8. 2014 vedená pod č. j. MSMT-31855/2014-1 byla dne 15. 9. 2014 spojena v jedno řízení s další jeho žádostí ze dne 28. 8. 2014 vedenou pod č. j. MSMT-31891/2014-1, a dále byly tyto žádosti vedeny pod č. j. MSMT-31855/2014. Vzhledem k tomu, že stěžovatel neuhradil náklady spojené s vyhledáváním požadovaných informací, vedlejší účastník v uvedeném přípisu sděluje, že žádost byla odložena a věc byla založena *ad acta*.

15. Stěžovatel tedy obdržel dne 29. 1. 2015 vyrozumění, že jeho žádost o poskytnutí informace byla odložena. Proti tomuto neformálnímu rozhodnutí podal žalobu, kterou městský soud odmítl s odůvodněním, že pouhou zmínkou o odložení žádosti ve spise vedeném pod č. j. MSMT-1414/2015, která navíc byla mylná, nelze považovat za rozhodnutí o odložení žádosti ve věci č. j. MSMT-31855/2014.

16. S uvedeným názorem městského soudu se Ústavní soud neztotožňuje.

17. Podle § 17 odst. 5 zákona o svobodném přístupu k informacím platí, že poskytnutí informace podle odstavce 3 je podmíněno zaplacením požadované úhrady. Pokud žadatel

do 60 dnů ode dne oznámení výše požadované úhrady úhradu nezaplatí, povinný subjekt žádost odloží. Po dobu vyřizování stížnosti proti výši požadované úhrady lhůta podle věty druhé neběží.

18. V první řadě je nutno posoudit, zda vyrozumění vedlejšího účastníka ze dne 15. 1. 2015 je rozhodnutím o odložení žádosti podle § 17 odst. 5 zákona o svobodném přístupu k informacím. Jak konstatoval městský soud v odůvodnění napadeného usnesení, rozhodnutí o odložení žádosti ve smyslu § 17 odst. 5 zákona o svobodném přístupu k informacím může mít i formu neformálního dopisu, resp. oznámení (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 4. 2013 č. j. 1 Ans 3/2013-57). V rozsudku ze dne 17. 4. 2013 č. j. 6 Ans 16/2012-62 Nejvyšší správní soud uvádí, že je možné samotné rozhodnutí o odložení žádosti podle § 17 odst. 5 zákona o svobodném přístupu k informacím pouze poznamenat do spisu; zároveň však zdůrazňuje, že žadatel musí být o vydání tohoto rozhodnutí povinným subjektem prokazatelným způsobem vyrozuměn, aby mohl efektivně využít svého práva na soudní ochranu podáním žaloby ve správním soudnictví, za dostačující pak lze považovat i neformální písemné sdělení o odložení žádosti o informace pro nezaplacení požadované úhrady.

19. V posuzované věci byl stěžovatel dne 29. 1. 2015 vedlejším účastníkem písemně zpraven o tom, že došlo ke sloučení a následnému odložení jeho žádosti vedené původně pod č. j. MSMT-31855/2014-1. Není přitom rozhodné, že toto sdělení bylo obsaženo v přípisu týkajícím se jiných žádostí stěžovatele o sdělení informace. Podstatné je, že vedlejší účastník oznámil stěžovateli, jak bylo s jeho žádostí naloženo, toto sdělení se dostalo do sféry adresáta – stěžovatele, který logicky sdělení vedlejšího účastníka, že jeho žádost byla odložena, bral jako fakt, o kterém neměl důvod pochybovat, a od okamžiku, kdy mu bylo sdělení o odložení žádosti doručeno, odvozoval počátek běhu lhůty pro podání žaloby.

20. Zastávají-li správní soudy v posuzované věci stanovisko, že rozhodnutí o odložení žádosti stěžovatele dosud nebylo vydáno, a proto odmítají jeho soudní přezkum, je jejich postup formalistický. Správní soudy totiž argumentují tím, že rozhodnutí nemělo být vydáno, neboť v době jeho vydání dosud neuběhla lhůta 60 dnů pro zaplacení nákladů spojených s poskytováním informací. Správním soudům lze přisvědčit v tom, že vedlejší účastník pochybil, když oznámil stěžovateli přípisem ze dne 15. 1. 2015, že jeho žádost byla odložena, ačkoli stěžovateli ještě neuplynula lhůta, ve které mohl náklady spojené s poskytováním informací uhradit. Skutečnost, že rozhodnutí o odložení žádosti nemělo být vydáno (neboť bylo vydáno před uplynutím lhůty stanovené v § 17 odst. 5 zákona o svobodném přístupu k informacím), však nelze zaměňovat se situací, kdy rozhodnutí nebylo vydáno vůbec. Že žádost stěžovatele byla odložena, potvrdil vedlejší účastník jak ve vyjádření k žalobě, tak ve vyjádření ke kasační stížnosti, kde uvedl, že bylo-li stěžovateli vyrozuměním ze dne 15. 1. 2015 č. j. MSMT-1414/2015-2 sděleno, že žádost byla odložena, není důvodu, aby se tato skutečnost musela poznamenávat ještě zvlášť do spisu. Bylo věcí stěžovatele, zda bude brojit proti rozhodnutí o odložení žádosti z důvodu jeho nezákonnosti, tedy z důvodu, že bylo vydáno před uplynutím zákonné lhůty. Neučinil-li tak, nelze než podle právní teorie i judikatury Nejvyššího správního soudu (např. rozsudek ze dne 25. 9. 2013 č. j. 1 Ans 10/2013-38) na nezákonné rozhodnutí

pohlížet jako na existující, právně závazné a vynutitelné, dokud není zrušeno, přičemž se vychází z presumpce jeho správnosti, když pro nezákonnost je rušeno jen v případě, že je patřičným způsobem, tedy užitím příslušných právních prostředků ve stanovených lhůtách, napadeno.

21. Odkazuje-li Nejvyšší správní soud v napadeném rozsudku na citovaný rozsudek ze dne 25. 9. 2013 č. j. 1 Ans 10/2013-38 na podporu své argumentace, že správní orgán není oprávněn odložit žádost o informace, dokud neuplynula lhůta uvedená v § 17 odst. 5 zákona o svobodném přístupu k informacím, Ústavní soud uvádí, že v uvedeném rozsudku se sice konstatuje, že v souladu s prostým jazykovým výkladem zákona by povinný subjekt neměl během této lhůty žádost o informace pro nezaplacení úhrady odložit, Nejvyšší správní soud však současně nespatořoval ve skutečnosti, že správní orgán rozhodl před uplynutím této lhůty, nicotnost rozhodnutí, a zdůraznil, že zákonnost takového postupu s ohledem na § 17 odst. 5 *in fine* zákona o svobodném přístupu k informacím je otázka zcela jiná. Se stěžejní argumentací stěžovatele týkající se rozdílu mezi nezákonností a nicotností správního rozhodnutí vydaného před uplynutím předmětné zákonné lhůty se však Nejvyšší správní soud v napadeném rozsudku nijak nevypořádal.

22. Za situace, kdy judikatura správních soudů připouští rozhodnutí o odložení žádosti formou neformálního dopisu, resp. oznámení, přičemž klade důraz pouze na to, aby byl žadatel o vydání tohoto rozhodnutí povinným subjektem prokazatelným způsobem vyrozuměn, aby mohl efektivně využít svého práva na soudní ochranu podáním žaloby ve správním soudnictví, není zřejmé, proč správní soudy v nyní posuzované věci setrvávají na stanovisku o neexistenci rozhodnutí, které je (byť v neformální podobě přípisu ze dne 15. 1. 2015) založeno ve spise, a to tím spíše, potvrzuje-li správní orgán, že smyslem jeho obsahu bylo uvědomit stěžovatele o odložení jeho žádosti.

23. Uvedený postup se jeví formalistickým a pro stěžovatele nevstřícným o to více, že žaloba byla podána dne 13. 2. 2015, městský soud v období od dubna do července 2015 vyžádal vyjádření účastníků řízení, poté byl téměř tři roky nečinný až do 14. 3. 2018, kdy nařídil na den 26. 4. 2018 jednání, poté si vyžádal správní spis, přípisem ze dne 23. 4. 2018 oznámil účastníkům, že nařízené jednání se nekoná a usnesením ze dne 23. 4. 2018 žalobu odmítl, s tím, že k žalobě přiložený přípis, ve kterém vedlejší účastník oznámil stěžovateli, že se jeho žádost odkládá, není rozhodnutím o odložení žádosti podle § 17 odst. 5 zákona o svobodném přístupu k informacím.

24. S ohledem na tento závěr městského soudu vedlejší účastník, jak uvedl ve vyjádření k ústavní stížnosti, vyrozuměním ze dne 11. 5. 2018 č. j. MSMT- 31855/2014-14 sdělil stěžovateli, že jelikož bylo poskytnutí informace podmíněno zaplacením požadované úhrady, která ve lhůtě končící dnem 1. 2. 2015 nebyla zaplacená, byla žádost odložena. Z obsahu soudních spisů ani z vyjádření účastníků není zřejmé, zda stěžovatel na toto sdělení nějakým způsobem reagoval, nepodal-li však proti němu ve lhůtě podle § 72 odst. 1 s. ř. s. žalobu, nelze z této skutečnosti s ohledem na závěr, že stěžovatel obdržel oznámení o odložení žádosti již dne 29. 1. 2015 a včas je žalobou napadl, vyvozovat

pro stěžovatele žádné negativní závěry. Nelze přitom než dovést, že lhůta stanovená v § 17 odst. 5 zákona o svobodném přístupu k informacím, resp. její stavění po dobu vyřízení stížnosti proti výši požadované úhrady, má poskytnout žadateli dostatečný časový prostor pro zaplacení požadované úhrady. Rozhodl-li přesto vedlejší účastník (po vyřízení stížnosti proti výši požadované úhrady nadřízeným orgánem) o odložení žádosti před uplynutím této lhůty, není důvodu na základě této skutečnosti odepřít žadateli přezkum rozhodnutí o odložení žádosti ve správním soudnictví. Opačný, správními soudy zastávaný postup představující kladení shora uvedených požadavků na formu správního rozhodnutí o odložení žádosti podle § 17 odst. 5 zákona o svobodném přístupu k informacím se přitom zcela míjí i s judikaturou Nejvyššího správního soudu (rozsudek ze dne 17. 4. 2013 č. j. 6 Ans 16/2012-62), podle kterého bylo záměrem zákonodárce stanovit pro poskytování informací podle citovaného zákona procesní postup, který by byl pružnější a rychlejší než postup v klasickém správním řízení a který by zároveň poskytl žadateli o informace dostatečnou ochranu jeho práva na informace proti případným obstrukcím povinného subjektu.

25. Namítá-li stěžovatel, že ve věci nebylo nařízeno u městského soudu jednání za situace, kdy městský soud prováděl dokazování obsahem správního spisu, přisvědčuje Ústavní soud závěru Nejvyššího správního soudu, že pokud jsou splněny podmínky pro odmítnutí žaloby, není povinností soudu nařídít jednání, a že správní rozhodnutí založená ve správním spise nejsou předmětem dokazování, nýbrž přezkumu soudem. Nenařízením jednání tedy městský soud do ústavně zaručeného práva stěžovatele na projednání věci veřejně a v jeho přítomnosti nezasáhl.

26. Ústavní soud na základě výše uvedených důvodů dospěl k závěru, že postupem Nejvyššího správního soudu i městského soudu bylo porušeno ústavně zaručené právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny, neboť mu bylo zabráněno, aby jeho věc byla projednána stanoveným postupem u nezávislého a nestranného soudu, který by přezkoumal zákonnost rozhodnutí orgánu veřejné správy, jež ho mělo zkrátit na jeho právech. Jak již přitom Ústavní soud uvedl v nálezu sp. zn. IV. ÚS 114/96 ze dne 25. 9. 1997 (N 114/9 SbNU 71), právo plynoucí z čl. 36 odst. 1 Listiny, totiž právo na řádný proces, zahrnuje v sobě nejen právo na spravedlivý způsob vedení procesu, ale také právo na trvání procesu až do jeho ukončení zákonem předpokládaným způsobem (čl. 36 odst. 4 Listiny).

27. Ústavní soud shledal, že ústavní stížnost je důvodná, proto dle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2018 č. j. 7 As 192/2018-32 a usnesení městského soudu ze dne 23. 4. 2018 č. j. 9 A 36/2015-79 zrušil. Takto rozhodl mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků, neboť měl za to, že od něho nelze očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 5. listopadu 2019

Josef Fiala
předseda senátu